

Fylkesmannen i Oppland
Miljøvernnavdelingen

Rapport nr 5/88

OPPSYNSRAPPORT 1987

FOR

FOKSTUMYRA NATURRESERVAT,

DOVRE STATSALMENNING

OG JORAMO BYGDEALMENNING

Utarbeidet av Thor Østbye

I N N H O L D S F O R T E G N E L S E

<u>Seksjon</u>	<u>Side</u>
0. FORORD	2
1. SAMMENDRAG	3
2. INNLEDNING	4
3. ARBEIDSOPPLEGG	5
4. RESULTAT	7
5. KONKLUSJON	12
6. LITTERATUR	14

0. FORORD

Foreliggende rapport tar for seg den ekstra oppsynsvirksomheten som fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen etablerte for Fokstumyra naturresevat og nærliggende områder i juni 1987.

Det ekstra oppsynet ble utført i samarbeid med oppsynsmannen for Fokstumyra naturresevat Rolf Sønstebø og fjelloppsynsmann Jan Hageland og i forståelse med lensmannsetaten i Dovre.

Denne ekstra oppsynsvirksomheten kom i stand på bakgrunn av bl.a. de erfaringene som ble gjort under fugle- og vegetasjonsundersøkelsene våren/sommeren 1986, der reirrøving/reirforstyrrelser m.v. ble registrert som et problem.

Samtidig med oppsynsvirksomheten ble det også i 1987 utført undersøkelser av fuglelivet i og omkring Fokstumyra naturreservat. Det er utarbeidet egen rapport for disse undersøkelsene.

Fylkesmannen engasjerte Thor Østbye til oppsyns- og registreringsarbeidet, og det er han som har skrevet og står ansvarlig for denne rapporten.

Torstein Wangensteen
miljøvernleder

Kolbjørn Hoff
friluftsf- og naturvernkonsulent

1. SAMMENDRAG

På bakgrunn av mistanker om reirryvning/reirforstyrrelser i Fokstua-/Dovre området ble et prøveprosjekt forsøkt i juni 1987 med ekstra vakthold i nevnte område.

Oppsynets mandat var å undersøke om reirryvning eller annen reirforstyrrelse foregikk i oppsynsområdet (Dovre statsalmenning og Joramo bygdealmenning) generelt og for Fokstumyra spesielt.

Forskjellige deler av oppsynsarbeidet beskrives nærmere, som oppsyn med lokaliteter og sjeldne/fredete arter (spesielt rovfugl), personoppsyn og generelt oppsyn. Problemer og erfaringer med arbeidsmetodene drøftes.

Følgende arter fikk tilsyn i varierende grad: storlom (1 par), trane (2 par), jaktfalk (2 par), dvergfalk (1 par) og myrhauk (1 par).

Av ulovligheter eller mistanker om slike, ble 18 episoder registrert, 17 av disse i/ved Fokstumyra. I 3 av tilfellene hvor mistanke om reirryvning/reirforstyrrelse forelå, og et tilfelle hvor det forelå bevis for datainnsamling omkring lokaliteter med sjeldne og fredete arter, ble politi koblet inn, uten at noe konkret kom ut av disse sakene. Gjennom pålitelige kilder ble det opplyst at personene (et tysk ektepar) som samlet inn data omkring sjeldne fuglearters reirplasser, sto bak og i nær kontakt med en av de største rovfuglhandlerne i Vest-Tyskland. Av de 14 andre episodene var 13 brudd på resevatbestemmelsene (naturfotografering, skoleklasse-ekskursjoner, lufting av hund, fiske, rasting og kanopadling), mens siste sak gjaldt naturfotografering ved Nysætra.

Avslutningsvis oppsummeres årets arbeid, der erfaringer og nødvendigheten av et spesielt oppsyn av sårbare/fredete fuglearter diskuteres på bakgrunn av årets registreringer.

2. INNLEDNING

Med bakgrunn i registreringer på Fokstumyra i 1986 ønsket fylkesmannen i Oppland en oppfølging av de ornitologiske registreringene og et forsterket oppsyn i og rundt Fokstumyra naturreservat i 1987. Begge arbeidsoppgavene skulle dekkes av samme person.

Kvantitative og kvalitative fugleregistreringer var ment å supplere og sammenstilles med resultatene fra 1986 for om mulig å registrere svingninger i fuglebestandene.

Som et prøveprosjekt ble det i juni 1987 forsøkt med utvidet oppsyn i Fokstumyra naturreservat, Dovre statsalmenning og Joramo bygdealmenning. Oppsynets primære oppgave var å forsøke og avdekke ulovligheter omkring forskjellige former for reirrøving/reirforstyrrelser i det aktuelle området. Mistanker om at slike ulovligheter foregikk bygde bl.a. på egne felterfaringer fra 1986, samtaler med lokalkjente personer, litteraturstudier og det faktum at en tysker for bare få år tilbake ble tatt på fersk gjerning for denne virksomheten ved Fokstumyra.

Denne rapporten omhandler oppsynsdelen og tar opp tema som arbeidsmetoder, konkrete oppsynsregistreringer og avsluttes med en vurdering av årets oppsynsvirksomhet med erfaringer og forslag til tiltak og oppfølging.

3. ARBEIDSOPPLEGG

I perioden 1.6. - 26.6. med unntak av 10.6. ble det holdt ekstra oppsyn i Dovre statsalmenning, Joramo bygdealmenning og Fokstumyra naturreservat, med hovedvekt i arbeidsinnsats lagt til Fokstumyra.

Med oppsyn menes her registrering og vakthold av sårbare og fredete fuglearter (spesielt rovfugl) og deres hekkelokaliteter med henblikk på registrering/avsløring av reirrvøving eller andre reirforstyrrelser, samt forsterking av generelt oppsyn av Fokstumyra naturreservat.

Etttersom dette var en helt ny arbeidssituasjon for undertegnede uten særlig klare retningslinjer eller tips for gjennomføring av arbeidsopplegget, ble starten noe famlende etter prøve og feile prinsippet. Det at jeg jobbet alene den første uka uten noen form for sambandsutstyr gjorde ikke arbeidsforholdene enklere.

Fra andre uka ble walkie talkie med linkforbindelse lånt fra fjelloppsynsmannen i Dovre, J. Hageland. Både oppsynsmann R. Sønstebø på Fokstua og undertegnede ble utstyrt med apparat. Hagelands apparat var ment å stå i døgnkontinuerlig beredskap. Opplegget haltet dessverre noe da Hageland var bortreist flere dager i oppsynsperioden.

Første arbeidsuke gikk med til oppsøking av potensielle rovfugllokalteter i Jønndalen, Grimsdalen og Fokstua-Hjerkinn-området i Dovre og i områdene rundt Aursjøen i Lesja-fjellet. I og rundt Fokstumyra ble også hekkelokaliteter med trane og andre sjeldne vadere, ender og spurvefugl forsøkt kartlagt. Disse grunnregistreringene ble gjort for å forenkle et videre oppsyn av sjeldne og fredete arter og deres hekkelokaliteter.

I samme periode ble det lagt vekt på å følge med i persontrafikken i og rundt Fokstumyra. Bl.a. ble E6 langs Fokstumyra kjørt 2-4 ganger daglig til varierende tidspunkter, oftest morgen, middag og kveld. Dette for å kontrollere om fredningsbestemmelsene ble overholdt og for oppsyn med aktiviteter rundt parkerte biler, med spesiell oppmerksomhet mot utenlandske biler med lengre tilhold i området.

I enkelte tilfeller ble folk holdt under oppsyn over kortere eller lengre tid i terrenget. Dette skjedde med personer som viste tegn til fugleinteresse utover det å observere og utøve "myk naturfotografering". Da denne form for oppsyn er svært tidkrevende, spesielt når en jobber alene, så ble oppsynsformen benyttet bare i spesielle tilfeller. Observasjonene ble oftest utført på lang avstand med teleskop (20-45x).

Forsøk på enkelte nattoppsyn ble umuliggjort pga. mye regn og tåke.

Fra andre arbeidsuke (uke 24) og ut oppsynsperioden ble følgende arbeidsoppgaver prioritert etter behov og værforhold.

I og rundt Fokstumyra:

- Oppsyn av lokaliteter med sjeldne/fredete vannfugl og rovfugl, samt personoppsyn hvis nødvendig.

Oppsynsområdet for øvrig:

- Supplerende rovfuglregistreringer i nye områder.

- Registrering av biltrafikk/persontrafikk i områder med sjeldne/fredete fuglearter.

Gjennom lokalkjente kontaktpersoner, skaffet av en alltid like behjelpelig J. Hageland, ble oppsynet forsøkt styrket med økt vakthold i enkelte områder og på spesielle lokaliteter. For Lesjafjellet ble Jon Nørstebø kontaktet og i Dovre-området Olav Brendjord. Sistnevnte hadde også oppsyn av et jaktfalkreir under hele hekkeperioden.

Gjennom hele arbeidsperioden hadde jeg et godt samarbeid med lensmannsetaten i Dovre og Lesja, oppsynsmannen på Fokstumyra naturreservat, R. Sønstebø og fjelloppsynsmannen i Dovre, J. Hageland. I tillegg ble fjelloppsynsmannen i Lesja, O. Heitkøtter kontaktet i slutten av perioden, i forbindelse med en konkret sak.

I tillegg til ovennevnte personer fikk jeg hjelp av forskjellig karakter av følgende personer: Grete Blørstad og Harald Sauro 3.6. - 5.6. og 8.6., Per Bådshaug 15.6. - 18.6., Pål Martin Grønlien 18.6. - 24.6. og J.K. Roang 19.6. - 21.6.

4. RESULTAT

Oppsynsoppgaver og ulovlige- og mistenkelige episoder blir punktvis beskrevet nedenunder.

I følgende 4 episoder forelå skjellig grunn til mistanke mot person(er) m.h.t. reirrvøving/reirforstyrrelse:

1. Tysk statsborger med hvit Jetta

1.6. Observert på leting etter bakkerugende fugl ved Nysætra mellom ca kl 16.00-21.00. 1 småspoverede funnet og avmerket med 4 "terrengmarkører" ("større kvister og røtter lagt i kors). Personen ble kontaktet og presenterte seg som naturfotograf med ønske om fotografering ved avmerket rede.

2.6. På utkikk etter personen, som oppholdt seg ved Nysætra, uten resultat mellom kl 11.00-12.30. Småspoveredet urørt. 13.30-15.30. Personen obs. i bil, parkert rett ovenfor hekkeplass til myrhauk ved Fokstua st.

4.6. 0900. Avmerket småspoverede ved Nysætra tomt og 3 av 4 terrengmarkører fjernet. Ingen spor etter eggeskall eller størknet egginnhold i nærheten av redet. Eggene kunne være fjernet av folk, og personen som markerte redet ble mistenkt. Etter noe leting ble personen funnet på Gautelisæter camping. Vertskapet ble bedt om å kontakte Sønstebø viss vedkommende flyttet fra plassen. Minutter senere skrev personen seg ut. Sønstebø ble kontaktet som igjen kontaktet lensmannen på Dombås, og tyskeren ble like etter sluppet på Dombås. Etter et kort avhør og rask ransaking av bilen, der ingenting ulovlig ble funnet, kunne vedkommende reise videre.

Flere konkrete episoder satte ovennevnte person i et mistenkelig lys som til slutt munnet ut i en kort anholdelse.

2. Tysk statsborger med grå VW Passat.

6.6. ble person observert ved/i bil i skogen sør for E6 mellom Fokstua gård og Nordsætrene. Holdt personen delvis under oppsyn fra ca 1500 til vedkommende så ut til å legge seg i bilen ca 2100.

7.6. ca kl 20.00. Passat sto nå parkert ved Kringlotjern, delvis gjemt i kratt. Personen holdt seg i ro ved bilen til kl 22.15. Så da ut til å legge seg i bilen. Etter ca 5 min går personen fra bilen og rett inn i reservatet til Ullbekktjerna. (Spor ble funnet ved tjerna tidligere på dagen). Personen var tydelig på leting etter reir. Han ble observert krypende rundt i terrenget. Plasser hvor vadere fløy opp ble grundig undersøkt. I perioder lå personen stille bak steiner for å finne ut hvor vekskremte vadere gikk tilbake på reir. Reiste til Fokstua gård ca 23.00. Fikk med Fridtjof Sønstebø og Ivar Sagmo for hjelp til pågripelse. Ca 23.30 ble tyskeren tatt ved Ullbekktjerna. Personen som til tider oppførte seg svært uhøflig, ble tilsnakket og fikk bilen lettere ransaket. Ingenting ulovlig ble funnet. Etter endt ransaking forsvant personen innover Nysætervegen. Han ble holdt under oppsyn til han returnerte ca 15 min. senere. Ca kl 01.00 så personen ut til å legge seg. Ca 15 min senere, da jeg hadde gått et stykke fra min observasjonsplass ble personen igjen observert utenfor bilen. Mørket, regn og delvis tåke umuliggjorde nå et videre oppsyn.

8.6. Ca 09.00. R. Sønstebø får rapport om nattens pågripelse. Varslet S. Bretten på Kongsvoll da tyskeren oppgav Kongsvoll som neste reisemål. (Bretten så aldri noe til personen. Bretten pers. med. 21.6.).

Senere samme morgen fikk tyskeren beskjed av R. Sønstebø om at han var uønsket i Fokstuområdet, hvorpå han straks forlot området.

3. Tysk par i grå Golf.

8.6. På rovfuglregistrering i Grimsdalen med fjelloppsynsmann J. Hageland og kjentmann O. Brendjord. Får ca kl 12.00 beskjed fra en Dovrefamilie om mistenkelig atferd av et yngre tysk par. Paret ble observert bærende på en lærpose og bak i deres bil ble det sett en del oppstabilede kasser. Da familien fra Dovre ville undersøke hva de drev med gjemte paret seg bak bilen sin. Tyskerne teltet ca 2 km vest for bommen og ble allerede sett i området den 4.6. av Hageland. Ca 10-15 min etter ovennevnte episode, da vi ankom teltplassen, var både telt og bil borte.

Bilen ble sett på veg sørover Gudbrandsdalen. Lensmannen på Otta og Dovre og Lesja ble varslet, men etterlysningen gav negativt resultat.

4. Tysk par i grå Renault 9.

23.6. Ble oppsøkt av tysk mann som presenterte seg som rovfuglspesialist. Han gikk rett på sak og ville vite alt jeg visste om reirplasser/biotoper med rovfugl og sjeldne vaderarter. Denne barduse oppførselen sammen med at personen ikke kunne et ord engelsk satte "rovfuglspesialisten" i et noe underlig lys. Hans henvendelse ble høflig besvart negativt. Deretter ble et bilkart, i målestokk 1:325 000, brettet ut med inntegnede rovfugl-lokaliteter i Nord-Østerdalen, Rondane, Dovre, Lesja og Vågå med spørsmål om lokalitetene var kjente for meg, og om jeg hadde supplerende opplysninger til kartet. Videre ble følgende opplysninger gitt av tyskeren:

- 3 uker skulle brukes for systematisk kartlegging av daler og sidedaler i Rondane, Dovre, Lesja, Ottadalen og Østerdalen på leting etter rovfugllokaliteter.
- Lokalitetene skulle fotograferes og senere brukes i div. lysbilde-kåserier i Tyskland.
- Noen interessante opplysninger var allerede mottatt fra besøkende på Fokstumyra.
- Personen hadde lagt ut terrengmarkeringer og laget et detaljert kart av et boltitrede på Gråhøi. (Kontrollerte redet samme dag, der fuglen ble observert rugende.)

Personen ble bedt om å ta kontakt med Norsk Ornitologisk Forening sentralt for utveksling av informasjon.

Samme spørsmålsrunde som meg fikk også R. Sønstebø forelagt noe senere samme dag. Tyskeren ble også her møtt med stor skepsis og informasjon ble ikke gitt ut. Sønstebø mottok et kort med navn og adresse på personen.

Utover dagen ble personen stadig observert i samtale med forskjellige folk ute på Fokstumyra, trolig for innhenting av informasjon. Følgende ble varslet om episoden, fjelloppsynsmennene i Dovre, Lesja og Rondane, lensmannen i Dovre og Lesja og formann i NOF avd. Oppland, J. Opheim.

Jeg fikk dessverre ikke fulgt opp saken da kun 2 dager gjensto av min oppsynsperiode.

Gjennom pålitelige kontakter ble personen sjekket. Det ble oppgitt at personen står bak og i nær kontakt med en av de største rovfuglhandlerne i Vest-Tyskland (E.L. Limburg), og at han er mistenkt å stå bak tipsing av lokaliteter og reir av spesielt rovfugl. Dessuten er vedkommende kjent som en fanatisk fuglefotograf med spesiell forkjærlighet for rovfugl.

Utenom ovennevnte hendelser ble 14 andre episoder også registrert i/ved Fokstummyra. I alle tilfeller ble enten fugl forstyrret eller fredningsbestemmelsene brutt.

6.6. ca kl 14.00. 1 yngre par, naturfotografer, ble tilsnakket ved Rundtj. Disse hadde gått i reservatet fra E6 til Rundtj.

6.6. ca 14.30. 1 naturfotograf ble tilsnakket da han befant seg ca 100 m inn i reservatet i vierkjerrene langs Foksåi sør for Nysätervegen.

7.6. Naturfotografer, 4 stk. derav en godt kjent, ble bedt om å fjerne seg fra Langtj. ved Nysætra etter ca 1,5 times forstyrrelse av hekkende storlom i svært dårlig vær.

7.6. ca 18.00. Fant ferske fotspor i reservatet ved Ullbekktjerna (Samme kveld ble en tysker tatt i samme området, se ovenfor).

9.6. ca kl 12.00. Engelsk par med løs hund i reservatet mellom E6 og Ullbekktjerna ble tilsnakket. Lensmannen i Dovre og Lesja varslet pga. rabiesfare.

12.6. ca kl 10.00. Skoleklasse ved reservatets NØ grense. Mindre grenseovertridelser.

12.6. ca kl 14.00. Dame langs Nysätervegen med 2 fuglehunder hvorav den ene løp løs i reservatet.

17.6. En skoleklasse fra distriktet avvirket natursti i reservatet på bjørkeholen sør for S. Horrtj. To bål var tent opp i fredningsområdet, hvorav ett ca 20 m fra et dvergfalkreir. Ansvarlig lærer ble øyeblikkelig bedt om å fjerne seg fra området. Dvergfalkreiret som var bebodd både den 2.6. og 5.6., var nå tomt. Elevene med lærere ble senere observert rastende bare få meter fra et heilorede på tørrabbene ved Rundtj.

17.6. 21.00 - 21.30. To fiskere observert i reservatet ved Kringlotj. og Steintj. Disse ble tilsnakket.

18.6. 13.30. Tre personer blir bedt om å fjerne seg fra reservatet da de rastet mellom Nysätervegen og Kringlotj.

19.6. ca 18.00. Flere ferske fotspor ved Midtre Ullbekktjern.

21.6. ca 10.00. Nye fotspor ved og rundt Ullbekktjerna.

21.6. ca 12.00. Kanopadling i reservatet i Fåksåi nord for Steintj., padlet retning Vålåsjøen. Observert av J.K. Roang.

21.6. ca 12.00. Fiskere på tur til/fra Fåksåi nord for Steintj. Observert av J.K. Roang.

Oppsynet omfattet også registrering og tilsyn med hekkelokaliteter av sjeldne og fredete arter. Hovedvekten av dette arbeidet ble konsentrert på rovfugl. Nye lokaliteter ble forsøkt registrert, delvis gjennom tips fra lokalkjente/tilreisende personer og delvis gjennom egne registreringer.

Med oppsyn av arter/reir menes her observasjoner over lengre avstand, fra 0,2 - 1 km, med teleskop (20x45).

Følgende registreringer/oppsynsturer ble gjort:

To tranereir ble holdt under oppsikt, det ene daglig, det andre ble sjekket 3.6., 6.6. og 15.6.

Hekkeplass for myrhauk v/Fokstua st. og storlom ved Nysætra ble jevnlig kontrollert (minst en gang pr. dag).

Bebodd dvergfalkreir funnet 2.6. i reservatet sør for S. Horrtj. Hunnen på reir 5.6. Paret borte og reiret tomt 17.6. Reirskål like fin, ingen eggeskall å se. Mulige årsaker for avbrutt hekking: 1. Fjellskolens folk (se ovenfor) har oppholdt seg for lenge ved redet slik at predatorer (kråkefugl) har kommet til. 2. Eggene stjålet av folk. Reiret var plassert lett synlig ca 20-30 m fra sti langs reservatgrensen. 3. Predasjon uten menneskelig innblanding.

Vålåsjøberget ble sjekket følgende dager: 2.6. (1 par fjellvåk varsler). 4.6., 6.6., 7.6. og 8.6. (ingen fjellvåk å se). Fikk 8.6. beskjed om at Gjershaug fra Sognli forsøksgård den 22.5. hadde tatt begge eggene fra reiret for becquerel måling. Fant 12.6. forlatt fjellvåkareir pluss ravnareir med voksne unger.

3.6. 17.00 - 4.6. 01.30. Lesjafjellet, Skamsdalen/Aursjøen. Undersøkte 2 jaktfalkreir hvorav 1 bebodd med 1 juv.

5.6. 14.00-16.00. Jønndalen. Rovfuglregistrering i ytre deler av dalen. Observerte 2 ravnareir. 16.00-17.00 Grimsdalen. Generelt oppsyn av fugl og folk. Ingenting å rapportere. 18.00-22.00. Hjerkinnskytefelt. Gikk inn til Tvillingkollen for å se etter storfalk som dagen før var observert i området. Negativt resultat.

6.6. 10.00-13.00. Myrhauk observert byggende reir ved Nordsætrene.

7.6. 14.00-15.00. Holdt oppsyn med myr ved Hjerkinns stasjon for om mulig å registrere hekking av myrhauk og jordugle som den 4.6. ble observert på lokaliteten. Forlot stedet etter 1 time pga. sterkt regn.

8.6. 09.30-18.00. Tur med fjelloppsynsmann J. Hageland og kjentmann O. Brendjord for registrering av rovfuglreir i Grimsdalen. 1 bebodd jaktfalkreir, flere ubebodde kongeørnreir samt 1 myrhaukhann i potensiell hekkebiotop registrert.

17.6. Prøvde å lete opp myrhaukreir ved Nordsætrene uten resultat. Holdt oppsyn med lokaliteten 2 timer den 19.6. uten å registrere arten. Trolig mislykket hekking av ukjent grunn.

18.6. Grimsdalen. Jaktfalkreiret sjekket, 1 ad og 1 juv.

20.6. Lesjafjellet, Svartdalen. 09.30-18.15. Rovfuglregistrering, skulle bl.a. sjekket en kongeørnlokalitet. Ingen observasjoner av interesse.

22.6. 13.00-18.30. Rovfuglregistrering i Foksådalen - Blåhøinområdet. Kun 1 ravnereir funnet.

23.6. 16.00-18.00. Grimsdalen. Jaktfalkreiret sjekket, 1 ad. og 1 juv. Som eneste gang ble myrhaukreiret ved Fokstua st. oppsøkt, 4 egg i reiret.

24.6. Lesjafjellet. Sjekket jaktfalkreiret funnet 3.6. 1 ad og 1 juv.

25.6. Ville sjekke områdene mellom Hjerkin og Snøheim da flere observasjoner av storfalk var gjort i dette området. Registrering umuliggjort pga. tykk tåke.

Etter oppsynsperiodens slutt holdt Olav Brendjord jevnlig oppsyn med jaktfalklokaliteten i Grimsdalen fram til ungen forlot reiret ca 7.7.

Utenom ovennevnte oppsynsoppgaver/-episoder og oppsyn parallelt med fugleregistreringene på Fokstumyra ble også persontrafikken både på dag- og kveldstid forsøkt registrert langs E6 mellom Vålåsjøen og Nordsætrene og langs Nysætervegen mellom Kringlotj. og Nysætra. Biler med lengre tilhold i området og folk med "mistenkelig" atferd ute i terrenget ble forsøkt holdt øye med på en diskret måte.

5. KONKLUSJON

Fjorårets mistanke om reirrøving/reirforstyrrelser i Fokstua-/Dovreområdet og ulovlig persontrafikk i Fokstummyra naturreservat under ferdselsforbudperioden (Østbye 1987) ble dessverre bekreftet etter årets oppsyn.

Totalt 18 større eller mindre ulovligheter eller mistanke om ulovligheter ble registrert. Av disse var 17 lokalisert til Fokstuaområdet. Denne høye andelen konsentrert rundt Fokstua kan forklares med at mest oppsynstid ble brukt i dette begrensede området og stort sett alt personoppsyn foregikk her. Samtidig har Fokstummyra absolutt størst innrykk av tilreisende på denne årstida sammenlignet med oppsynsområdet for øvrig.

Av de 18 nevnte hendelsene var 4 av en slik karakter at politi ble koblet inn. I 3 av disse tilfellene forelå det skjellig grunn til mistanke om reirrøving, mens i det fjerde forelå konkrete bevis på systematisk hekkelokalitetsregistrering av sårbare og fredete fuglearter. Pågripelse skjedde ved et tilfelle inne i naturreservatet. I alle 4 tilfellene var tyske statsborgere involvert.

Personen som systematisk kartla reir av sjeldne arter, viste seg ved oppfølging av saken å stå i jevnlig kontakt med en av Vest-Tysklands største rovfuglhandlere.

Brudd på reservatbestemmelsene ved ulovlig opphold i fredningsområdet, utenom ovennevnte hendelser, fordelte seg på følgende 13 episoder: Naturfotografering (2), skoleekskursjon (2), personer med løshund (2), fisking (2), kanopadling (1), rasting (1) og spor etter folk ble funnet i 3 tilfeller ved Ullbekktjerna. I tillegg ble naturfotografer ved en anledning bortvist fra Nysætra pga. uforsvarlig oppførsel overfor hekkende fugl. Nordmenn var innblandet i alle disse episodene bortsett fra et tilfelle hvor et engelsk par med løs hund ble bortvist fra reservatet.

For å øke effektiviteten i oppsynsarbeidet må sambandsforholdene forbedres for den/de som jobber i felt. Feltarbeiderne må alltid ha mulighet til å kalle opp hjelp i alle deler av oppsynsområdet til alle tider på døgnet, da behov for å sende eller motta informasjon, vil oppstå øyeblikkelig. Fellessamband med aktuelle samarbeidspartnere kan være politi, fjelloppsyn og/eller annet oppsyn.

Varslingsrutinene må være klare ved etterlysning av personer slik at politi, tollmyndigheter og aktuelle oppsynspersoner får nødvendig og riktig informasjon i tide. Det er viktig raskt å kunne innhente opplysninger om utenlandske og norske statsborgere ut fra bilnr. eller personnavn, og raskt å kunne motta informasjon fra andre land som kan være til nytte i arbeidet. Dette vil kreve et godt utviklet nasjonalt og internasjonalt varslingsnett.

For å bedre kvaliteten på oppsynet er 2 personer konstant i felten helt nødvendig. Fordelene ligger bl.a. i større arealdekning pr. tidsenhet, forenkling av personoppsyn i felt, avløsning ved lengre oppsyn av folk, arter eller biotoper og ved behov for nødvendig oppsyn i flere områder samtidig. Det siste punktet er svært viktig dersom flere med ulovlig ærend opptrer sammen i et større område.

I områder hvor mistanke om reirrøving foreligger kan det være nødvendig at politi, fjelloppsyn eller aktuelle foreninger bygger opp et effektivt kontaktnett av pålitelige personer på lokalplanet.

Rundt Fokstumyra naturreservat er grensemerkingen flere plasser mangelfull, bl.a. langs E6, Nysätervegen og langs fredningsområdets sørvest grense. Bedre grensemerking vil minske muligheten for å overse fredningsgrensene.

Mangel på oppsynserfaring og klønete handtering av enkelte uvante situasjoner fra undertegnedes side, resulterte dessverre i noe nølende handlinger som kunne vært taklet bedre. Spesielt skjedde dette i første del av arbeidsperioden.

Årets prøveordning viste dessverre at det er et behov for ekstra vakthold i oppsynsområdet, selv om ingen personer ble anmeldt for ulovligheter. Det er å håpe at arbeidet har gitt eller på sikt vil gi en preventiv virkning, slik at personer med ulovlige ærender i naturområdene på Dovrefjell kan regne med at oppsyn kan dukke opp til en hver tid og at mange lokaliteter med sårbare/truede arter har et jevnlig vakthold.

Da dette prøveprosjektet kun berørte et område hvor mistanke om reirrøving forelå, så kunne det være aktuelt å prøve lignende prosjekt på andre lokaliteter eller i større geografiske regioner hvor mistanker om lignende ulovligheter foreligger. Opplysninger fra slike prosjekt kan da etter hvert avdekke en del fakta omkring emnet reirrøving/reirforstyrrelser i Norge som vi i dag bare gjetter oss til. Samtidig vil et slikt utvidet vakthold ha en preventiv virkning, og dessuten skape problem for de som driver denne virksomheten. Norge kan da vise at de tar sitt ansvar på alvor for truede og sårbare arter, med flere tiltak enn dagens arts- og i noen tilfeller biotopvern.

6. LITTERATUR

Østbye, T. 1987: Fritt fram for reirplyndring? Våre rovdyr:1, 19-24